

Dato:

29.09.2014

Plan- og byggeprogram 2015

Innledning

Hovedprioriteringene i finansierings- og utbyggingsplan for Bergensprogrammet er vedtatt av Stortinget. Med grunnlag i disse prioriteringene er det fylkeskommunen som endelig fastsetter årlig budsjett og plan og byggeprogram for Bergensprogrammet. Bergen bystyre gir sin innstilling til Hordaland fylkesting.

Plan- og byggeprogram for 2015 viser forslag til fordeling av midler på plan- og byggeprosjekter i 2015. Forslaget er i samsvar med forutsetningene i St.prp.nr. 143 S (2012-2013) Utviding og finansiering av Bergensprogrammet med tredje etappe av Bybanen m.m. og i hovedsak med gjeldene handlingsprogram for Bergensprogrammet (2014- 2017).

Grunnlaget for plan-, bygge- og handlingsprogram kommer fra undergruppene i Bergensprogrammet, samt politiske føringer i Bergen og Hordaland fylkeskommune. I tillegg kommer sentrale føringer på støytiltak etter *Forurensingsloven*.

Plan – og byggeprogrammet er i all hovedsak i samsvar med handlingsplaner for det enkelte programområde.

Alle kroneverdier i dokumentet er i løpende kroner.

Byggeprogram 2015	3
Hovedoversikt	3
Miljø- og sentrumstiltak	5
Gang- og sykkeltiltak	6
Trafikksikkerhetstiltak	8
Kollektivtiltak.....	10
Store prosjekter	12
Eksternt finansierte tiltak med delfinansiering fra Bergensprogrammet	13
Planprogram 2015	14
Kommunikasjon	15
Eksternt finansierte tiltak der HFK kun bevilger MVA.....	15

Byggeprogram 2015

Plan- og byggeprogrammet er et styringsdokument for administrativt og politisk nivå. Byggeprogrammet viser hva som skal bygges i 2015 og fordeling av midler innen det enkelte programområdet. Byggeprogrammet er behandlet av styringsgruppen og er fordelt på tiltak innen:

- Programområder
  - Miljø- og sentrum,
  - Gang- og sykkel,
  - Trafikksikkerhet,
  - Kollektiv
  - Planlegging
  - Kommunikasjon
- Store fylkesvegprosjekt/ strekningsvise tiltak

Tiltak på kommunale veger som finansieres gjennom det kommunale bidrag i Bergensprogrammet, er ikke med i byggeprogrammet. Dette omfatter en samlet sum på 68,45mill.kr til trafikksikringstiltak og 4 mill.kr. til gang- og sykkeltiltak for årene 2014-2017.

Hovedoversikt

Alle tall 1000 kr, 2015 kr.	Bevilgning inklusiv bompenger*		Belønningsmidler	Bidrag fra private	Til disp. i 2015**
Miljø- og sentrumstiltak	3 000				3 000
Gang- og sykkeltiltak	93 000			16 000	109 000
Trafikksikringstiltak	30 000				30 000
Kollektivtiltak	67 000		(Ukjent)		67 000
Planlegging	51 000				51 000
Kommunikasjon	3 000				3 000
Rv 580 Sandslikrysset	7 000				7 000
SUM Sekkeposter	254 000			16 000	270 000

	Bevilgning	Bompenger			Til disp. i 2015**
Bybanen II		5 000			5 000
Bybanen III		1 363 000			1 363 000
Ringveg vest II	70 000	115 000			185 000
Sum store/strekningsvise prosjekt	70 000	1 483 000			1 553 000
SUM Fylkesveger i Bergensprogrammet					1 823 000

* Bompenger under programområdene utgjør 56 mill.kr fordelt med 38 mill.kr til gang og sykkeltiltak, 2 til trafikksikkerhetstiltak og 16 mill.kr til kollektivtiltak.

** Til disp. i tabellen er behovet i 2015. (Eksklusiv overførte bompenger fra 2014).

Siden 2013 har kommunesektoren hatt pålegg om å legge om budsjetteringen av investeringstiltak i forhold til tidligere praksis. Det er *behovet* for 2015 som føres opp i budsjettet. Det vil si behovet for midler som går med til å gjennomføre de aktuelle investeringstiltak i det enkelte budsjettår. Den tidligere ordningen med overføring av mer- eller mindreforbruket i forhold til budsjettet for året før, gjelder ikke lengre, med unntak av bompenger og belønningsmidler som per definisjon regnes som statlige midler og er overførbare. Tidligere års plan- og byggeprogram inneholdt en kolonne for overførte midler. Denne er nå tatt ut av tabellene som følge av den nye ordningen. Budsjettet er basert på prognoser for hva som vil være forbrukt ved årsslutt i 2014. Dette er ikke endelige fastsatte tall og det kan følgelig være behov for budsjettjusteringer og revidering av plan- og byggeprogrammet i løpet av 2015.

Belønningsmidler 2015

2014 er siste år i gjeldende belønningsmiddelavtale, slik at det i utgangspunktet ikke foreligger tilgjengelige belønningsmidler fra og med 2015.

I forbindelse med revidert statsbudsjett i 2014 ble det gitt 65 mill. kr i økte belønningsmidler fordelt mellom de fire største byene i Norge. 20 mill.kr av disse midlene tilkom Bergen. Disse midlene er øremerket og er gitt med forutsetning om at de skal gå til opprusting av holdeplasser for å bedre fremkommeligheten for kollektivtrafikken. Belønningsmidler er overførbare fra år til år og vil dermed være disponible for bruk og i 2015.

Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune søker i tillegg om belønningsmidler for perioden 2015-2018. Søknaden behandles lokalpolitisk sent 2014 og legger til grunn at Bergensprogrammet for transport, byutvikling og miljø, revideres i løpet av den omsøkte perioden 2015-2018, i tråd med rammeverket for helhetlige bymiljøavtaler.

Miljø- og sentrumstiltak

Alle tall i 1000 kr.

Prosjekt	Bevilgning	bompenger	Til disp. 2015	Rest- behov etter 2015	Antatt total- kostnad
Støytiltak	3 000		3 000		
SUM miljøprosjekter	3 000		3 000		
Økonomisk ramme 2015 (HP)	3 000				

Støytiltak

Gjennomføring av støytiltak er en lovpålagt oppgave etter forurensingsloven. I 2015 er det ført opp en løyving på 3 mill. kr. til gjennomføring av nødvendige tiltak i henhold til forurensingsloven.

Gang- og sykkeltiltak

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Bom- penger	Bidrag fra private	Til disp. 2015	Rest- behov etter 2015	Andel totalkostnad /Antatt totalkostnad*
Hjellestadvegen	18 000	(18 000)		18 000	100 000	117/150 000
Totlandsvegen Gang- og sykkelveg	4 500			4 500	0	70 000/105 000
Kringsjøvegen** Sykkelfelt	3 500			3 500	0	20 000
Fabrikkgaten, Fjøsanger- Inndalsveien	6 000			6 000	0	6 000
Fyllingsdalen Allestadveien-Skarphaugen Sykkelveg m/ fortau -prosjektering / oppstart	20 000	(20 000)		20 000	20 000	40 000/130 000
Nygårdstangen Gang- og sykkelbro – prosjektering/ oppstart	5 000			5 000		
Salhusveien, Sykkelveg m/ fortau	12 000		16 000	28 000	41 000	41/ 77 000
Kanalveien-Kronstad Sykkelveg m/ fortau	7 000			7 000	1 000	10 000 (estimert)
Gang- og sykkeltiltak i knutepunkt, f.eks.Wergeland etc.	10 000			10 000	20 000	30 000
Oppfølging sykkelbyavtalen	2 000			2 000	4 000	8 000
Diverse sykkeltiltak -Fremkommelighet etc.	5 000			1 000		
SUM Gang- og sykkel	93 000	(38 000)	16 000	109 000		
Økonomisk ramme 2015 (HP)	93 000					

* Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

Hjellestadvegen

Det skal etableres gang- og sykkelveg og vegen skal rustes opp på strekningen fra Blomsterdalen til Ådland bro. Dette er en parsell av strekningen fra Blomsterdalen – Hjellestad. Tiltaket er forankret i Prp.143 S. Reguleringsplan ble vedtatt i Bergen kommune våren 2014. Prosjektering er startet og vil være ferdig sommeren 2015. Anleggsutlysning vil da måtte vurderes ut fra et likviditetshensyn i Bergensprogrammet samlet, ved utarbeidelse av plan og byggeprogram for 2016. Dersom det da er økonomisk rom for det, forses prosjektet med ett år i forhold til opprinnelig fremdrift skissert i Handlingsprogram for Bergensprogrammet (2014-2017). I 2015 er det ført opp 18 mill.kr fra sykkelposten og 2 mill.kr. fra trafiksikkerhet.

Totlandsvegen

Tiltaket ble åpnet høsten 2014. Bevilgningen i 2015 er til slutt oppgjør. Det er etablert ny gang- og sykkelveg samt opprusting av vegen mellom Ulsmåg skole og kryss ved Bjøllebotn. Hovedformålet har vært å etablere et godt og sikkert tilbud for gående og syklende på strekningen, som utgjør ca.1,4km. Totalkostnad for prosjektet er anslått til 105 mill.kr., hvorav 70 mill.kr. er tillagt programområde gang- og sykkel og resten er lagt til programområdet trafiksikkerhet.

Kringsjåvegen

Prosjektet innebærer en funksjonell og estetisk opprusting av strekningen fra kryss ved Nygårdsvikveien til Lyderhornsvegen. Tiltaket innebærer at strekningen blir mer trafikksikker og får bedre tilrettelegging for gående og syklende. Det etableres sykkelfelt på strekningen. Tiltaket hadde fysisk oppstart sent høsten 2013. Det ferdigstilles våren 2015 og sluttoppgjør gjennomføres i løpet av året.

Fabrikkgaten, Fjøsanger-Inndalsveien

Det skal etableres sykkelveg med fortau mellom Fjøsangerveien og Inndalsveien frem mot ny høyskole på Kronstad, og videre mot Haukeland sykehus. Strekningen er på ca. 0,5 km. Det vil være svært viktig med tilrettelegging for sykkel i området for å sørge for en sikker og effektiv persontransport i området. Tiltaket gjennomføres så raskt det lar seg gjennomføre.

Fyllingsdalen, Allestadveien- Skarphaugen.

Reguleringsplan for tiltaket ble godkjent i bystyret våren 2013 og tiltaket ble prosjektert og lyst ut i 2014. I 2015 vil arbeidet med å etablere et fullverdig tilbud for gående og syklende på strekningen fra Allestadveien til Skarphaugen, kryss ved Krokattjønneveien pågå for fullt. Dette innebærer etablering av ca. 0,8km sykkelveg med full separering mellom gående og syklende. Prosjektet realiseres i spleiselag med posten kollektivtiltak.

Gang og sykkelbro Nygårdstangen

Ny gang- og sykkelbro på Nygårdstangen er under detaljplanlegging/prosjektering. Det sees på løsninger for å få et best mulig produkt til en best mulig kostnad, da det er svært kompliserende og mulig fordyrende forhold som det må tas hensyn til. (store masseutfyllinger, kompliserte rør og ledningsnett i grunnen, seilingshøyde etc. Midlene i 2015 er til ferdigstilling av prosjektering og til mulig oppstart av prosjektet. Broen er inkludert i reguleringsplan for Nygårdstangen. Dagens bro er svært smal, av midlertidig karakter og gir et dårlig tilbud til gående og syklende. Ny videregående skole og nytt badeanlegg gir behov for at tilbudet etableres så snart som mulig. (Det er et sentralt punkt at broen bør etableres før fremtidig, tilstøtende helikopterplass kommer i funksjon for å unngå hindringer i innflygningen til denne i byggeperioden).

Salhusveien I og II Ulset sykehjem – Ulsetstemma

På strekningen fra Åsamyrane til Ulset sykehjem og videre til Ulsetstemma blir det etablert sykkelveg med fortau. Tiltaket er en manglende lenke som ved gjennomføring vil gi et fullverdig tilbud på 1,5 km for både gående og syklende. Tiltaket vil gi et viktig tilbud i et område som er i vekst. Det utføres som et spleiselag med private utbyggere som etablerer egne anlegg i samme område.

Kanalveien – Kronstad

Det skal etableres ny sykkelveg med fortau på/ parallelt med toglinjen mellom Kanalveien og Kronstad. Totalt utgjør denne strekningen 0,7km. Strekningen inngår i områdeplan for Mindemyren. Tiltaket har en estimert total kostnad på 10 mill. kr.

Gang- og sykkeltiltak i knutepunkt, Wergeland etc.

I tråd med Kommuneplanens arealdel satser kommunen generelt på å stimulere til knutepunktsutvikling, med vekt på bybanestoppene. Områdeplaner følges konkret opp med utbyggingsavtaler for å sikre offentlig infrastruktur, som i ulik grad også er prioriterte tiltak i Bergensprogrammet. Det ble derfor satt av 30 mill. kr i perioden. Målet er at Bergensprogrammet kan utløse private bidrag, og på den måten få mer ut av de samlede midlene. Som eksempel ble det i bystyresak 251/13 vist til at dette gjelder på Wergeland, men også for områdeplaner for Paradis og Mindemyren vil det kunne være aktuelt med slike bidrag. I 2015 settes det av 10 mill.kr til denne posten. Tiltak: Paradis: Prosjektering og grunnverv for 1.etappe gang og sykkelveg m/bro over Nesttunveien og bybanen. Wergeland. Prosjektering Eikeveien, som skal bli fylkesvei.

Oppfølging sykkelbyavtalen

Det føres opp et årlig beløp til oppfølging av sykkelbyavtale for Bergen. Konkret bruk av disse midlene sees i sammenheng med løpende behov og defineres i nedsatt prosjektgruppe, ledet av sykkelsjef i Bergen.

Trafikksikkerhetstiltak

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Bompenger	Til disp. 2015	Rest-behov etter 2015	Andel total kostnad/ Antatt total kostnad*
Totlandsvegen	2 500		2 500	0	35/105 000
Hjellestadvegen	2 000	(2 000)	2 000	30 000	
Trafikksikkerhets-inspeksjon	4 500		4 500		
Fotgjengersikring	16 000		16 000		
Vegbelysning	2 000		2 000		
Ulykkespunkt	2 000		2 000		
Trafikksikkerhetsplan – Diverse mindre tiltak	1 000		1 000		
SUM Trafikksikring	30 000	(2 000)	30 000		
Økonomisk ramme 2015 (HP)	30 000				

* Antatte total kostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

Fv 183 Totlandsvegen:

Det etableres ny gang- og sykkelveg og opprusting av Totlandsvegen mellom Ulsmåg skole og kryss ved Bjøllebotn. Total kostnad for prosjektet er anslått til ca. 105 mill. kr. Prosjektet blir finansiert både gjennom programområdet for gang- og sykkel og for trafikksikkerhet. Antatte total kostnad for andel som skal finansieres med midler fra trafikksikkerhet er på 35 mill.kr. (se omtale under programområdet gang/sykkel for utfyllende kommentar).

Fv 556 Hjellestadvegen

Gang- og sykkelvegtiltak i Hjellestadvegen mellom Blomsterdalen og Ådland bru. Tiltaket delfinansieres mellom gang og sykkel og trafikksikkerhetsmidler. Oppførte bevilgning er til prosjektering og grunnverv.(For ytterligere omtale, se tekst under gang- og sykkelposten).

Trafikksikkerhetsinspeksjon – delstrekninger

Oppføringen gjelder finansiering av tiltak på fylkesveger etter at inspeksjon har avdekket avvik og feil i vegnettet. I 2015 vil det bli gjennomført tiltak blant annet på fv 580 på strekningen Espeland-Haukeland og på fv 564 Salhusvegen mellom Ulsetstemma og Salhus. Tiltakene er i hovedsak utbedring / oppsetting av rekkverk, skilting, og oppgradering av gangfelt og fortau.

Fotgjengersikring

Tiltak etter områdeutredninger

Det er gjennomført detaljerte trafikksikkerhetsanalyser av flere områder (skolekretser), særlig med tanke på tiltak for å sikre myke trafikanter. Det er avdekket behov for etablering av fartshumper, siktutbedring, nye gangfelt, skiltoppgradering, etablering av ny/ forbedring av eksisterende belysning, signalregulering av gangfelt, oppsetting av rekkverk, utbedring av fortau, tiltak for å sikre universell utforming etc.

- *Eidsvågvegen*
Tiltakene kom i gang i 2014 og slutføres i 2015. Tiltaket er etablering av fartsdempende tiltak og oppgradering av gangfelt. I Eidsvågvegen er tiltakene også koordinert med opprusting av kollektivholdeplasser.
- *Mjølkeråen – Salhus- Hordvik*
Tiltakene kom i gang i 2014 og slutføres i 2015. Tiltakene er i hovedsak utbedring / oppsetting av rekkverk, skilting, og oppgradering av gangfelt og fortau. I Mjølkeråen er tiltakene koordinert med opprusting av kollektivholdeplasser.

- *Drotingsvik – Alvøen*
Arbeid etter trafikksikkerhetsutredninger er i hovedsak fullført i 2014. Etter evaluering av gjennomførte tiltak gjenstår det noe restarbeid. Bevilgning i 2015 er til fullføring av prosjektet.
- *Krokeidevegen*
Arbeid etter trafikksikkerhetsutredninger er i hovedsak fullført i 2014. Etter evaluering av gjennomførte tiltak gjenstår det noe restarbeid. Bevilgning i 2015 er til fullføring av prosjektet.
- *Olsvik- Kjøkkelvik*
Arbeid etter områdeutredning i 2015 starter opp i løpet av året.
- *Søråshøgda*
Arbeid etter områdeutredning i 2015 starter opp i løpet av året.

Fv 167 Hamrevegen

Tiltak omfatter strekningen på 2,6 km mellom E39 ved Sandven og til kryss kv Kismulvegen. Det er ikke langsgående tilbud på denne strekningen som har mye gjennomgangstrafikk. Aktuelle tiltak er nedsatt fartsgrense og fartshumper.

Gangfeltprosjektet

I Bergen er det gjennomført et prosjekt med en omfattende registrering av bruk og tilstandsvurdering av gangfelt på fylkesvegene. Den foreslåtte bevilgningen i 2015 er til sikring av fotgjengerfelt i tråd med anbefalingene i dette prosjektet

Vegbelysning

Det er stort behov for oppgradering av eldre belysning langs flere fylkesveger i Bergen. En rekke armaturer er utdatert og byttes gradvis ut med nye. I tillegg skal det etableres intensivbelysning i enkelte gangfelt.

Ulykkespunkt

Fv 585 Natthlandsveien kryss ved Idrettsveien - Langhaugen

Denne strekningen er registrert med to ulykkespunkt, og det er utarbeidet ulykkesanalyse med forslag til tiltak. Tiltakene retter seg mot kryssingspunkt (bl.a. signalregulering), belysning mm.

Trafikksikkerhetsplan

Diverse mindre tiltak

I løpet av året kommer det henvendelser angående mindre tiltak som kan ha et prekært behov for realisering. Denne potten er til slike ikke- spesifiserte tiltak.

Kollektivtiltak

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Bom- penger	Til disp i 2015	Rest- behov etter 2015	Andel totalkostnad/ Antatt total- kostnad*
Opprusting holdeplasser - Inkl. sentrumsterminalen	5 000		5 000	∞	
Kollektivsnuplass Øvre Kråkenes Snu/reguleringsplass	7 000		7 000	1 000	8 000
Fyllingsdalen, Allestadveien – Skarphaugen Kollektivfelt -Prosjektering/ oppstart	40 000	(16 000)	40 000	46 000	90 000/ 130 000
Birkelandskrysset Innfartsparkering	10 000		10 000	60 000	100 000
Diverse tiltak – Fremkommelighet, – Oppgraderinger bybanen I/II, etc Etc.	5 000		5 000		
SUM Kollektiv**	67 000	(16 000)	67 000		
Økonomisk ramme 2015 (HP)	77 000				

* Antatte totalkostnader er ført opp, men er noe usikre der det ikke er gjennomført anbud.

** Rammen er redusert med ti mill.kr. i 2015, for å muliggjøre forsering av Hjeltestadvegen. Konsekvensen er at Bybanen forskutterer finansieringen av innfartsparkering ved Birkelandskiftet med tilsvarende beløp, for refusjon over gang- og sykkelposten før regnskapsavslutning for bybanen III.

Opprustning holdeplasser

Denne posten er til generell opprusting og universell utforming av holdeplasser og endeholdeplasser langs stamlinjene. Oppgradering av holdeplasser i årene fremover vil inkludere nødvendig fysisk tilrettelegging for sanntidsinformasjon for de reisende. Innføring av sanntidsinformasjon i kollektivtrafikken i Hordaland er et prosjekt som er forankret i Hordaland fylkeskommune v/Skyss. Den delen som går på fysisk tilrettelegging på holdeplassene, blant annet fremføring av strøm, vil bli finansiert over Bergensprogrammet. Det har vært stor aktivitet og et stort antall holdeplasser er realisert de siste årene. Det vil bli en ytterligere satsing de kommende år.

Sentrumsterminalen

Sentrumsterminalen omfatter holdeplassene Olav Kyrres gate, Christies gate, Allehelgensgate og Torget. Her skal det etableres bedre terminalforhold med universell utforming, estetisk opprusting og tilrettelegging for busser og reisende. Det er gjennomført et forprosjekt som avklarer mulig omfang, funksjon og estetikk for sentrumsterminalen. Realisering av tiltak vil starte opp i 2015.

Kollektivsnuplass Øvre Kråkenes

Reguleringsplanen ble vedtatt i juni 2014. Bevilgning i 2015 er til ferdigstillelse av prosjektering og oppstart av tiltaket. Ny rutestruktur fra Skyss, har gitt behov for snumuligheter for bussen på Øvre Kråkenes. Tiltaket er bygging av rundkjøring for at bussen kan snu ved endeholdeplass. Det vil også bli etablert reguleringsplasser og to busstopp. Skyss etablerer også sjåførfasiliteter toalett, etc. ved tiltaket.

Kollektivfelt Fyllingsdalen, Fyllingsdalsveien, Allestadveien – Skarphaugen

Reguleringsplan for tiltaket ble godkjent i bystyret våren 2013 og tiltaket ble prosjektert og lyst ut i 2014. I 2015 vil arbeidet med å etablere et nytt 1100 meter langt kollektivfelt på strekningen fra Allestadveien til Skarphaugen pågå for fullt. Tiltaket vil gi økt attraktivitet både for kollektivtilbudet og for gående og syklende i området og er en del av prosjekt for sammenhengende kollektivfelt gjennom

Fyllingsdalen. Det inkluderer også etablering av innfartsparkering for 108 kjøretøy og sykler ved lokaliteten til dagens Fotoknuten. Alternativt vil innfartsparkeringen etableres ved dagens lokalisering av riggområde for Ringveg vest. (I arbeidet med ny reguleringsplan for sykkelveg fra Sandeidet til Lyderhornsveien forventes inntatt forslag til etablering av nye innfartsparkingsplasser på dette stedet). Prosjektet realiseres i spleiselag med gang- og sykkelposten.

Innfartsparkering Birkelandkrysset

I forbindelse med Bybanens byggetrinn III til Flesland skal det etableres innfartsparkering ved den nye terminalen i Birkelandsskiftet. Det vil bli etablert totalt 280 plasser, fordelt på to etasjer. Prosjektet er kostnadsregnet til ca. 100 mill. kr, og skal stå ferdig til åpning av Bybanen til Flesland. Arbeidet med innfartsparkeringen realiseres som en del av Bybanens byggetrinn III, og finansieres over programområde kollektiv i Bergensprogrammet. For å muliggjøre forsering av Hjellestadvegen, forskutterer Bybanen finansieringen av innfartsparkering ved Birkelandsskiftet med 10 mill. kr. i 2015. Beløpet refunderes over gang- og sykkelposten før regnskapsavslutning for bybanen III.

Diverse kollektivtiltak

Posten er til mindre ikke spesifiserte tiltak for å bedre fremkommeligheten for kollektivtrafikken. Dette er tiltak som ofte ikke er store i omfang, men som kan ha stor effekt på fremkommelighet. Det settes av 5 mill.kr. til denne posten i 2015.

Oppgraderinger bybanen I/II, etc.

Det er behov for oppgraderinger/ investeringer langs Bybanen byggetrinn I og II for å bedre funksjonalitet /oppretting på enkelte tekniske løsninger som ikke er tilfredsstillende i daglig drift. Tiltak med klar investeringskarakter finansieres over posten diverse kollektivtiltak.

Store prosjekter

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Bomp.	Til disp i 2015*	Rest-behov etter 2015	Andel i millkr./ Antatt total-kostnad
Bybanen II		5 000	5 000	0	
Bybanen III		1 363 000	1 363 000	386 000	
Ringveg vest II	70 000	115 000	185 000	168 000	
SUM	70 000	1 483 000	1 553 000		

* Til disp. i tabellen er det faktiske behovet i 2015. (Eksklusiv eventuelle overførte bompenger fra 2014).

Bybanen, byggetrinn II

Det er behov for 5 mill.kr. i 2015 til slutføring av byggetrinn II.

Bybanen, byggetrinn III

Bevilgningen er til videreføring av pågående arbeider med byggetrinn III mellom Rådal og Flesland. I tillegg er det satt av midler til realisering av vognhall/ administrasjonsbygg etc.

Ringvegvest, byggetrinn II

Det legges opp til en aktivitet som tilsvarer et forbruk på 185 mill.kr. i 2015. Arbeidet med andre byggetrinn er godt i gang og tunnelene er ferdig utsprenget. Alle arbeider følger i hovedsak framdriftsplaner. Prosjektet er trolig klart for åpning i august/september 2015. Sluttoppgjør med hovedentreprenøren ventes ferdig i 2015. Arbeid med elektroinnstallasjoner vil pågå ut 2015 og sluttoppgjør for dette er ventet i 2016. Da vil også arbeider med oppgradering av Lyderhornstunnelen pågå. Dette er en nødvendig oppgradering, da det må være elektronisk samspill mellom de to tunnelene. Dette arbeidet ferdigstilles i 2017.

Eksternt finansierte tiltak med delfinansiering fra Bergensprogrammet

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Til disp i 2015	Rest-behov etter 2015 (andel Bergenspr.)	Andel i mill.kr/Antatt totalkostnad
Rv 580 Sandslikrysset	7 000	7 000	9 000	24/240 000
SUM	7 000	7 000		

Rv 580 Sandslikrysset

Tiltaket er lokalt forankret i bystyresak om utviding av Bergensprogrammet. I behandlingen av bompengesøknaden i bystyret den 20. februar 2012 ble det lagt til grunn at tiltak i Sandslikrysset blir innarbeidet i prosjektporteføljen for Bergensprogrammet. Dette er videre forankret i St.prp.143 S (2012-2013) «Utviding og finansiering av Bergensprogrammet med tredje etappe av Bybanen m.m.».

Utbygging av Sandslikrysset finansieres ved et spleiselag mellom ulike aktører. Foruten statlig og privat finansiering er det føringer om at Bergensprogrammet bidrar med midler fra programområdene. (Tiltaket er i St.prp. 143 S (2012-2013) omtalt som et tiltak som skal belastes programområdene for gjennomføring i 2013-2025, med realisering tidligst mulig i perioden.

Tiltaket skal finansieres slik:

Private næringsaktører sitt bidrag til prosjektet	120
Statlig bidrag i perioden 2014-2017	60
Forskuttering fra Bergensprogrammet i perioden 2014-2017, (med refusjon fra staten i 2018)	20
Varig innsparing Ringveg vest byggetrinn I, (bompenger)	36
Bidrag fra Bergensprogrammet over programområdene	4
SUM	240

Oppføringen i 2015 er til prosjektering og grunnerverv. Tiltaket har en beregnet byggetid på to år.

Planprogram 2015

Alle tall i 1000 kr

Programområder	Bevilgning	Til disposisjon i 2014
Gang- og sykkeltiltak	51 000	51 000
Trafikksikkerhetstiltak		
Kollektivtiltak		
Sentrumstiltak/miljøtiltak		
Administrasjon/informasjon		
SUM planmidler	51 000	51 000
Økonomisk ramme 2015 HP		41 000

Planprogrammet for 2015 har til disposisjon 51 mill. kroner.

Forslag til fordeling av planmidler på de ulike programområdene framgår av overstående tabell:

Planoppgavene de nærmeste årene må sees i sammenheng med behandling av handlingsprogram for 2014-2017 og ut i fra status i pågående prosjekt. I det videre nevnes noen av de viktigste planoppgavene i 2015 under de ulike programområdene.

Gang- og sykkeltiltak

Under programområdet gang- og sykkelvegtiltak vil det blant annet pågå arbeid med reguleringsplaner for å få sammenhengende tilbud gjennom Fyllingsdalen og langs Bjørgeveien og Storetveitvegen.

I tillegg vil det bli arbeidet med utredninger/planavklaringer i Bergen sentrum

Som informasjon kan det også nevnes at det også vil bli arbeidet med reguleringsplan for sykkelløsninger i Carl Konowsgate, videreføring av sykkelveg fra Minde Alle' til Bergen sentrum, Garnesvegen, samt forbedrede sykkelløsninger både nordover langs E39 og sydover fra Fjøsanger via Nesttun til Rådal langs dagens sykkelvegtrase'. Dette er riksvegprosjekter som ikke belaster økonomien i Bergensprogrammet.

Trafikksikkerhetstiltak

Under programområdet trafikksikkerhet vil det pågå arbeid med sluttbehandling av reguleringsplan for etablering av rundkjøring i krysset mellom Krokeidevegen og Fanavegen, med undergang under Fanavegen –bla. som følge av innbyggerinitiativ i området. I tillegg vil det arbeides med større analyser og utredninger relatert til trafikksikkerhet av blant annet områdene rundt Olsvik/Kjøkkelvik.

Kollektivtiltak

Under programområdet kollektivtiltak er den største planoppgaven også i 2015, arbeidet med reguleringsplan for videreføring av bybanen fra Bergen sentrum til Åsane, mot Bergen vest og KDP for kollektivtrafikken mot vest.

Av andre kollektivprosjekt som skal planlegges i 2015 kan det nevnes reguleringsplan for reguleringsplass for busser ved Lille Nesttunvann.

Sentrumstiltak/ miljøtiltak

Under programområdet sentrumstiltak/ miljøtiltak vil det i 2015 pågå arbeid med planprogram for bymiljøtunnel og det vil planlegges videre for å fremme helhetlige prinsipp-løsninger for gående, syklende, kollektivtrafikk og øvrig gatebruk i sentrum, der en ser ulike behov i sammenheng.

Administrasjon/informasjon

I tillegg til diverse møter/samlinger, skal denne posten dekke 12 ekstra stillinger for å øke kapasiteten i etatene. Disse er fordelt slik: 7 i Bergen kommune, 4 ved Statens vegvesen og 1 i Hordaland fylkeskommune.

Kommunikasjon

Alle tall i 1000 kr

Programområder	Bevilgning	Til disposisjon i 2015
Kommunikasjon i Bergensprogrammet	3 000	3 000
Sum kommunikasjonsmidler	3 000	3 000
Økonomisk ramme 2014		3 000

Kommunikasjonsarbeidet i Bergensprogrammet har til disposisjon 3 mill. kr. i 2015. Posten dekker blant annet kommunikasjonsressurser, den årlige Mobilitetsuken, diverse publikasjoner, grafiske tjenester og drift av nettside.

Eksternt finansierte tiltak der HFK kun bevilger MVA

I de tilfeller der Statens vegvesen er byggherre på vegne av Hordaland fylkeskommune og tiltakene utlukkende er finansiert av private, skal fylkeskommunen bevilge merverdiavgift i prosjektene. Dette er midler som bevilges over fylkesvegbudsjettet, men som fylkeskommunen siden får refundert av staten. Midlene kommer ikke til bekostning/ fratrukk på rammen i Bergensprogrammet, men er tatt med i dette dokumentet da tiltakene geografisk er lokalisert i Bergen kommune. (Hordaland fylkeskommune opererer med et plan- og byggeprogram i Bergen og ett utenfor Bergen). Prosjektene, lokalisert i Bergen, som utelukkende får bevilget merverdiavgift i 2015 er omtalt under.

Alle tall i 1000 kr

Prosjekt	Bevilgning	Bidrag fra private aktører	Til disp i 2015	Rest-behov etter 2015	Andel i mill.kr./ Antatt total-kostnad
Åsamyrveien	6 000	24 000	30 000	0	20/120 000
Fleslandsveien	2 375	9 500	11 875	0	
SUM	8 375	33 500	41 875		

Åsamyrveien

Tiltaket er etablering av ny fire-felts fylkesveg fra Åsane senter til toplanskrysset på Nyborg ved Ikea. Strekningen på ca. 0,4 km vil få etablert fortau på begge sider av vegen. Statens vegvesen er byggherre mens tiltaket er finansiert av eksterne aktører som følge av rekkefølgekrav. Hordaland fylkeskommune bevilger midler til inndekning av merverdiavgift i prosjektet. Utlegg av merverdiavgift blir refundert av staten. Prosjektet er ventet ferdig sommeren 2015.

Prosjektet er i utgangspunktet ikke en del av bompengepakken Bergensprogrammet. Fylkestinget godkjente 15.oktober 2013 i FT. Sak 43/13 en forskutteringssøknad fra private utbyggere på 15 mill.kr. De forskutterte midlene skal tilbakebetales fra programområdene under Bergensprogrammet etter 2018.

Fleslandsveien

Bergen kommune ved vann og avløp, VA, har rekkefølgekrav rettet mot seg for opparbeiding av gang og sykkelveg langs Fleslandsveien. Bergen kommune finansierer tiltaket og Statens vegvesen er byggherre på vegne av Hordaland fylkeskommune. Hordaland Fylkeskommune bevilger midler til inndekning av merverdiavgift i prosjektet. Utlegg av merverdiavgift blir refundert av staten.